

- ▶ Może zaryzykować i wykorzystać dyplom ukończenia studiów z zakresu informatyki i zarządzania oraz doświadczenie w prowadzeniu biura konferencji i szukać pracy w administracji lub sektorze prywatnym;
- ▶ Może poświęcić 1 lub 2 lata na ukończenie studiów podyplomowych mieszczących się w dziedzinie - takich jak protetyka słuchu, dietetyka lub zdrowie publiczne i tu szukać pracy, a gdyby się jej nie powiodło zawsze może ze zdobytą wiedzą zostać bibliotekarzem dziedzinowym;

Na co zdecyduje się Pani Z?

Pozostanie na obecnym stanowisku kustosza (22-letni staż) czy zdecyduje się jednak uwieńczyć swoją karierę stanowiskiem bibliotekarza dyplomowanego? Może właśnie jej udałoby się przejść w szeregi kadry naukowo-dydaktycznej i zmienić nieco stereotyp bibliotekarza.

A panie X i Y? Kustosz i starszy specjalista naukowo-techniczny?

Pozostaną... albo wykorzystają najlepszy moment w swoim życiu, bogate doświadczenie zawodowe oraz życiowe i zrealizują swoje marzenia o własnej działalności gospodarczej lub pracy w wolnym zawodzie (być może z niewielką pomocą środków unijnych).

Jest jeszcze jedna projekcja naszej przyszłości oznaczająca „wzięcie spraw w swoje ręce”, ale możemy przedstawić ją dopiero po głębszej refleksji nad problematyką tutaj przedstawioną.

I jeszcze na zakończenie tych rozważań chcemy bardzo podziękować Ani Urydze, naszemu opiekunowi i dyrektorowi, za inspirację oraz życzliwe i wszechstronne wsparcie w trakcie pisania, jak również w wielu innych sytuacjach. Jej pasja i entuzjazm nie pozwalają nam wątpić w celowość podejmowanych na gruncie zawodowym działań i dodają wiary w chwilach zniechęcenia.

*Mgr Renata Pabisiak
Szczecin - PUM*

KOMPETENCJE ZAWODOWE BIBLIOTEKARZY BIBLIOTEK NAUKOWYCH NA PRZYKŁADZIE BIBLIOTEK MEDYCZNYCH

Abstract

Librarian is a MAN whose professional activity is defined with a book, which is not considered as an single part, but organized and functional collection commonly known as library. In first part is presented the extent of changes which had been done in the past twenty years in scientific libraries. In second part is discussion about consequences of these changes, which the main manifestation occurs in variation of everyday tasks of the librarian. There had been presented three models of everyday work of

librarian which follow the variation of tasks. Then is presented a role and tasks of domain librarian and the legitimacy of creating such appointment in library connected with medical university. In this study are shown, apart from content-related professional knowledge, personal characteristic of the librarian which is crucial for this job. In Poland formal demands for profession of librarian are still not stated. Actual extent of knowledge and skill needs to be specified. In this study there had been taken an attempt to specify crucial competences of the librarians working in the medical library as a place where is gathered technical literature for certain and specified group of recipients. This particular specification occurs in two divisions of medicine – academic and clinical, that is why it demands fast and current information linked with constant development of medicine. As a consequence of this specification there is growing amount of publications related to the newest research results, extremely useful in doing new researches and also in everyday work of clinical doctor.

Streszczenie

Bibliotekarz to człowiek, którego zawodową aktywność określa książka, nie rozpatrywana jako pojedynczy egzemplarz, ale jako zorganizowany i funkcjonujący ich zbiór powszechnie znany jako biblioteka. W pierwszej części przedstawiono zakres zmian jakie zaszły w ostatnich dwóch dekadach w bibliotekach naukowych. W drugiej części omówiono konsekwencje tych zmian, których głównym przejawem jest zróżnicowanie zadań w codziennej pracy bibliotekarza i wynikające z tego faktu trzy modele wykonywania zawodu. Przedstawiono również rolę i zadania bibliotekarza dziedzinowego i zasadność tworzenia takiego stanowiska w bibliotece medycznej. W pracy omówiono także, oprócz merytorycznej wiedzy zawodowej, osobiste cechy bibliotekarza, niezbędne w pracy. W niniejszej prezentacji podjęto próbę określenia niezbędnych kompetencji pracowników biblioteki medycznej, jako miejsca gromadzącego wysokospecjalistyczną literaturę skierowaną do określonego specyficznego kręgu odbiorców. Specyfika ta przejawia się w podziale na medycynę akademicką i kliniczną wymagającą szybkiej i aktualnej informacji związanej z nieustannym rozwojem medycyny, a co za tym idzie wzrastającej liczbie publikacji opisujących najnowsze wyniki badań, bardzo przydatnych w pracach naukowo-badawczych, jak również pracy lekarza klinicysty.

Bibliotekarz to CZŁOWIEK, którego zawodową aktywność określa książka, rozpatrywana oczywiście nie jako pojedynczy egzemplarz, ale w postaci odpowiednio do stopnia cywilizacyjnego rozwoju społeczeństwa zorganizowanego i funkcjonującego ich zbioru, zwanego powszechnie biblioteką.¹

Kompetencje

Zawód bibliotekarza, jak każdy inny, wymaga posiadania określonych kompetencji. *Kompetencje* to termin wieloznaczny, różnie definiowany i rozumiany. Początkowo używany w dużo węższym znaczeniu: przez *kompetencje* rozumiano posiadanie formalnego prawa do zajmowania się określonymi sprawami i podejmowania decyzji w określonym zakresie. Natomiast zdolność do efektywnego i sprawnego działania wiązano z *kwalifikacjami*, dlatego mówiono o wysokich lub niskich kwalifikacjach, które albo wystarczały, albo były niewystarczające do pracy na określonym stanowisku. Definicja kompetencji przyjęta w Unii Europejskiej rozumie je jako „wszelkie cechy pracowników, które używane i rozwijane w procesie

¹ Tadeusz Ślipek o: *Spacerem po etyce*. Kraków 2010 s. 10

² Tadeusz Oleksyn: *Zarządzanie kompetencjami: teoria i praktyka*. Kraków 2006 s.17

pracy prowadzą do osiągnięcia rezultatów zgodnych ze strategicznymi zamierzeniami przedsiębiorstwa”.³

Kompetencje to umiejętności praktyczne, wiedza teoretyczna i zdolności poszczególnych pracowników biblioteki.

Wymogi formalne

Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 października 1991 roku w sprawie określenia kwalifikacji zawodowych, jakie powinna posiadać osoba zatrudniona w uczelni na stanowisku kustosza bibliotecznego, starszego bibliotekarza i starszego dokumentalisty wprowadziło wymóg posiadania wykształcenia bibliotekarskiego lub innego wyższego i studiów podyplomowych z zakresu bibliotekoznawstwa lub informacji naukowej. Natomiast Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 maja 2005 roku w sprawie określenia kwalifikacji zawodowych, jakie powinna posiadać osoba zatrudniona w uczelni na stanowisku kustosza bibliotecznego, starszego bibliotekarza i starszego dokumentalisty wprowadziło wymóg praktyk specjalistycznych w innych bibliotekach naukowych. Z kolei Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 grudnia 2006 roku w sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej, oprócz wymagań kwalifikacyjnych na stanowisku kustosza, starszego bibliotekarza i starszego dokumentalisty, określiło wymagania kwalifikacyjne pracowników na innych stanowiskach bibliotecznych oraz pracowników dokumentacji i informacji naukowej. Ponadto w § 27 wprowadziło następujący zapis:

- 1. Pracownicy nie będący nauczycielami akademickimi, którzy nie spełniają wymagań kwalifikacyjnych przewidzianych dla stanowiska zajmowanego przez nich w dniu wejścia w życie rozporządzenia, mogą być nadal zatrudniani na tych stanowiskach.*
- 2. Osoby zatrudnione na stanowisku kustosza bibliotecznego, starszego bibliotekarza lub starszego dokumentalisty w dniu wejścia w życie rozporządzenia, które spełniały wymagania kwalifikacyjne na podstawie dotychczasowych przepisów, mogą być nadal zatrudnione na tych stanowiskach.*
- 3. Okres zatrudnienia osób, o których mowa w ust. 1 i 2, na stanowiskach, na których są one zatrudnione w dniu wejścia w życie rozporządzenia, o ile nie uzyskają one wymagań kwalifikacyjnych określonych w rozporządzeniu, nie może być dłuższy niż pięć lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia. Wyznaczono tym samym nieprzekraczalne ramy czasowe do uzupełnienia kwalifikacji określonych w Rozporządzeniu dla poszczególnych stanowisk bibliotecznych (Rozporządzenie weszło w życie 1 stycznia 2007 roku). Złagodzono nieco ten zapis w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa*

³ Tamże, s. 19

Wyższego z dnia 13 kwietnia 2011 roku zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników zatrudnionych w uczelni publicznej. Wprowadzono tam następujący zapis: *Kustosz biblioteczny, starszy bibliotekarz i starszy dokumentalista, który w dniu wejścia w życie rozporządzenia nie posiada kwalifikacji przewidzianych dla zajmowanego stanowiska, może być nadal zatrudniony na tym stanowisku, jeżeli posiada co najmniej 25-letni staż pracy, w tym co najmniej 15-letni staż pracy związany z działalnością biblioteczną.*

Nowe umiejętności w kontekście zmian zachodzących w bibliotekach

Od lat dziewięćdziesiątych nastąpił szybki rozwój technologii informatycznych wdrażanych do bibliotek medycznych. Pojawienie się w nich informatyzacja zasobów i czynności bibliotecznych, pojawienie się internetu i elektronicznych źródeł informacji spowodowały zmiany w pracy bibliotek. Bibliotekarze aby sprostać wyzwaniom wymagało poznania nowych technologii. Najczęściej odbywało się to przy pomocy wewnętrznych szkoleń organizowanych przez firmy wprowadzające systemy informatyczne. Koniec lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku to również pojawienie w Polsce się firm oferujących bibliotekom dostęp do zasobów ogólnowiatowych specjalistycznych baz danych: Elsevier, Ebsco, Springer, ProQuest i inne. Wprowadzenie obcojęzycznych źródeł danych spowodowało, że bibliotekarze doskonalili znajomość języka angielskiego bądź podjęli jego naukę. Było to również konieczne ze względu na zwiększającą się liczbę studentów zagranicznych studiujących na polskich uczelniach medycznych. Informatyzacja bibliotek dodała do wcześniejszych zadań również informacyjne zadania biblioteki, nie tylko w oparciu o własne zbiory i bazy danych, ale również organizację dostępu do innych znajdujących w internecie źródeł i baz. W związku z tym bibliotekarze prowadzą również działalność dydaktyczną skierowaną do pojedynczych czytelników lub ich grup. Specyfika zawodu bibliotekarza uległa zmianie – do typowo humanistycznego zawodu dołączyła potrzeba umiejętności technicznych. Dziś bibliotekarz musi być również fachowcem w zakresie współczesnych źródeł informacji. Wobec ich zasobności wzrosło zapotrzebowanie na pomoc bibliotekarza w korzystaniu nie tylko z zasobów stacjonarnych, jak i wirtualnych. Pośrednictwo w korzystaniu z zasobów zwane *mediacją* musi być aktywne i dotyczyć nie tylko zbiorów drukowanych, ale i baz danych, przeglądarek i innych narzędzi, umożliwiających i ułatwiających wyszukiwanie informacji w wirtualnej przestrzeni. Obejmuje również zdobywanie, organizowanie, selekcjonowanie, przybliżanie, udostępnianie oraz ochronę zasobów cyfrowych. Pośrednictwo aktywne to: konsultacje, wspieranie, pomoc, propozycje, przygotowanie użytkowników do korzystania z oferty biblioteki, jej zasobów

i urzędzeń.⁴

Bardzo ważnym bodźcem do rozwoju bibliotekarzy było określenie wymogów kwalifikacyjnych dla określonych stanowisk bibliotekarskich, co omówiono wcześniej. W związku z powyższym wielu bibliotekarzy uzupełniło lub nadal uzupełnia wykształcenie dostosowując się do obowiązujących wymogów formalnych.

Predyspozycje bibliotekarzy

Wielość zadań i ich niejednorodny zakres spowodowały wytworzenie się w zawodzie bibliotekarza specjalizacji. Dlatego dziś trzeba mówić nie o jednym, ale o kilku modelach bibliotekarstwa jako profesji. Aktualnie wykrystalizowały się trzy jego modele:

1. specjalista w zakresie PROCESÓW bibliotecznych tzn. znawca organizacji i zarządzania, gromadzenia, opracowania oraz przechowywania;
2. specjalista w zakresie METODOLOGII funkcjonowania i postępowania tzn. znawca problemów udostępniania oraz promowania. Jest to specjalność uważana dawniej za reprezentatywną dla całego bibliotekarstwa;
3. znawca mediowanych TREŚCI nazywany teraz bibliotekarzem przedmiotowym lub dziedzinowym.⁵

Podziałowi temu odpowiada schemat oczekiwanych umiejętności. Oznacza to, że przed bibliotekarzami stoi potrzeba ciągłego uzupełniania wiedzy. Konieczność ciągłej edukacji powoduje, że kandydaci do tego zawodu powinni się cechować zdolnością i chęcią szybkiego i ciągłego uczenia się i pracy niezależnej oraz łatwością nawiązywania kontaktów interpersonalnych.⁶

Jacek Wojciechowski natomiast pisze, że jego osobisty model bibliotekarza (nie obejmujący wszystkich możliwych wariantów) to mediator, pośrednik, kontaktujący się z publicznością. Oprócz merytorycznej wiedzy zawodowej powinien on posiadać następujące cechy osobiste, mianowicie kontaktowość, szybkość reakcji, zrównoważenie i odporność na stresy. Powinien poza tym lubić użytkowników i posiadać rozległą wiedzę ogólną.⁷

Henryk Hollender w referacie pt.: *W kierunku charakterystyki kwalifikacyjnej bibliotekarza naukowego*⁸ wygłoszonym na konferencji w Poznaniu w 1994

roku przedstawił charakterystykę działań zawodowych. Wyodrębnił cztery grupy

⁴ Urszula W e n t a : *Bibliotekarz XXI wieku-nowe role, kompetencje i umiejętności*. Bibliotekarz Zachodniopomorski 2009 nr 1 s. 17

⁵ Jacek Wojciechowski: *Bibliotekarz w bibliotece. Roczniki Biblioteczne* 1997 R. 41 nr 1/2 s. 3-11

⁶ Irena A u g u s t o w s k a , B. Z w o ł a k : Nowe wyzwania w zawodzie bibliotekarza. W: *Bibliotekarz: zawód czy powołanie* pod red. Marcina Geryka. Gdańsk 2010 s. 16

⁷ Jacek W o j c i e c h o w s k i : *Biblioteczna wartość naddana*. Kraków 2006 s. 34

⁸ Ewa S t a c h o w s k a - M u s i a ł : *Bibliotekarz-zawód o wielu obliczach. W: Zawód bibliotekarza dziś i jutro: materiały z ogólnopolskiej konferencji* (Nałęczów 18-20 września 2003). Warszawa 2003 s. 83. Za: Dorota Gil-Tarnowska: *Status edukacyjny bibliotekarza wczoraj i dziś* [on-line]. Strona internetowa: http://www.library.put.poznan.pl/2005/pdf/5_1.pdf. [Dostęp z dn. 16 maja 2011 r.]

odpowiadające specjalizacjom zawodowym, określając przy tym rodzaj wykonywanych czynności, ich podstawowe jednostki operacyjne środowisko działania oraz rodzaj dokumentów będących efektami ich pracy. Powyższe przedstawia tabela.

Grupa	Rodzaj czynności	Podstawowa jednostka operacyjna	Rodzaj dokumentów	Środowisko działania
Zdobywca	Gromadzenie zbiorów	Volumen	Pierwotne i wtórne	Teksty
Twórca	Katalogowanie, klasyfikacja, indeksowanie	Rekord	Pochodne	Teksty
Łowca	Służby informacyjne	Rekord	Pochodne	Ludzie
Dostarczyciel	Udostępnianie zbiorów	Volumen	Pierwotne i wtórne	Ludzie

Źródło: Ewa Stachowska-Musiał: *Bibliotekarz-zawód o wielu obliczach. W: Zawód bibliotekarza dziś i jutro: materiały z ogólnopolskiej konferencji* (Nałęczów 18-20 września 2003). Warszawa 2003 s. 84.
Za: Dorota Gil-Tarnowska: *Status edukacyjny bibliotekarza wczoraj i dziś* [on-line]. Strona internetowa: http://www.library.put.poznan.pl/2005/pdf/5_1.pdf. [Dostęp z dn. 16 maja 2011 r.]

Specjalności te ujęte w bardzo niekonwencjonalny sposób ukazują różnice między procedurami bibliotecznymi oraz predyspozycje konieczne do ich wykonania:

1. Zdobywca – systematycznie rozpoznaje rynek książki, sprawnie porusza się po nim, a następnie gromadzi i rejestruje zbiory;
2. Twórca – na podstawie dokumentów oryginalnych tworzy identyfikujące je opisy, czyli rekordy służące do budowy katalogów, bibliografii itp. Robi to z myślą o użytkowniku, ale nie ma z nim taktu;
3. Łowca – posługuje się katalogiem biblioteki w celu wyszukania tekstów i informacji odpowiadającym złożonym przez czytelników kwerendom i zapytaniom;
4. Dostarczyciel – zgodnie ze złożonym zamówieniem dostarcza zbiory czytelnikowi.

Zarówno „dostarczyciel” jak i „łowca” mają bezpośredni kontakt z użytkownikiem biblioteki i to oni stanowią jej wizytówkę. W przypadku „dostarczyciela” dotyczy to zarówno użytkowników korzystających osobiście z zasobów biblioteki jak i użytkowników kontaktujących się z biblioteką poprzez pocztę elektroniczną np. w przypadku zamówień międzybibliotecznych. Oprócz profesjonalnej wiedzy obie te grupy muszą posiadać umiejętność zachowania się we wszystkich relacjach

z czytelnikami.⁹

Zadania i czynności wykonywane przez bibliotekarza wymagają określonych cech psychologicznych. Zdobywca to osoba rzutka, energiczna, kreatywna. Twórcę cechuje dokładność, skrupulatność, wytrwałość i cierpliwość, zaś Łowcę i Dostarczyciela wyróżnia cierpliwość w kontakcie z czytelnikami, szczególnie po wielu godzinach pracy i obsłudze wielu czytelników. Przy takiej pracy ważna jest umiejętność podzielności uwagi (niejednokrotnie występuje konieczność obsługi kilku osób naraz i przy tym obserwowania sali, co wymaga spostrzegawczości i podzielności uwagi. Wobec nieustannego kontaktu z użytkownikami biblioteki, udzielania najrozmaitszych informacji, rad oraz pomocy wymagane są także umiejętność postępowania i porozumiewania się z ludźmi, otwartość, życzliwość i uprzejmość.¹⁰ Przedstawiony podział jest oczywiście teoretyczny. W praktyce rozdzielenie lub łączenie przedstawionych zadań, przy jednoczesnym wykorzystaniu zdolności pracowników, może przyczynić się do sprawniejszego wykonywania postawionych przed nimi zadań.

Biblioteka medyczna

Biblioteki medyczne gromadzą literaturę z zakresu medycyny i stomatologii oraz, w związku z otwarciem nowych kierunków studiów, z takich dziedzin jak: biotechnologia, dietetyka, fizjoterapia, kosmetologia, pielęgniarstwo, położnictwo, ratownictwo medyczne, zdrowie publiczne, farmacja i pokrewne.

Bibliotekarze bibliotek medycznych posiadają wiedzę z tych dziedzin w zakresie niezbędnym do pomocy czytelnikowi w odnalezieniu potrzebnych materiałów, jak również gromadzenia i opracowania zbiorów. Jest to wiedza, która zdobywana jest w procesie samokształcenia w ramach doświadczenia zawodowego. W związku z rozwojem nauki, a co za tym idzie, bibliotek naukowych wiele z nich zatrudnia bibliotekarzy dziedzinowych. Są to, jak napisano wcześniej, znawcy mediowanych treści zaznajomieni z bibliotekarstwem i technologią informacyjną (aczkolwiek nie jest to niezbędne do ich pracy). W zależności od potrzeb mogą to być, w bibliotekach akademickich, znawca literatury, psychologii, chemii bądź matematyki. W tym miejscu należy zadać pytanie czy taki specjalista potrzebny jest w bibliotece medycznej? W literaturze przedmiotu można znaleźć sugestie, że byłby on pomocny na etapie opracowania rzeczowego książek, prac doktorskich czy rozpraw habilitacyjnych.¹¹ Trudno się z tym nie zgodzić. Postęp medycyny powoduje, że

⁹ Dorota Gil-Tarnowska: *Status edukacyjny bibliotekarza wczoraj i dziś* [on-line]. Strona internetowa: http://www.library.put.poznan.pl/2005/pdf/5_1.pdf. [Dostęp z dn. 16 maja 2011 r.]

¹⁰ Tamże

¹¹ Iwona Dziugan, Krzysztof Walczewski: *Bibliotekarz dziedzinowy w bibliotece Głównej WAM – czy jest potrzebny?* W: *Bibliotekarz dziedzinowy w bibliotekach akademickich: materiały z seminarium zorganizowanego przez Bibliotekę Główną UMK w dniach 26-27 października 2000 r. w Toruniu*. Toruń 2001 s. 142

tematowanie książek jest coraz trudniejsze dla osoby niezwiązanej z medycyną. Bibliotekarz nie zawsze jest w stanie dokonać właściwej analizy dokumentu i wybrać tylko tematy najistotniejsze, co w konsekwencji może powodować niepotrzebne tworzenie haseł bardzo specjalistycznych. Niemniej jednak doświadczenie zawodowe i podnoszenie kwalifikacji sprawia, że pracownicy opracowania często posiadają kompetencje bibliotekarzy dziedzinowych, chociaż formalnie nimi nie są. W bibliotece Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego nie ma bibliotekarza dziedzinowego, jednakże współpracują z nią lekarze z klinik i zakładów PUM. Pełnią oni rolę konsultantów na etapie gromadzenia zbiorów wskazując pozycje niezbędne w dydaktyce, praktyce lekarskiej bądź pracy naukowo-badawczej.

Biblioteki medyczne gromadzą wysokospecjalistyczną literaturę. Z jednej strony są to podręczniki akademickie niezbędne do kształcenia przyszłych lekarzy i studentów innych kierunków, z drugiej pozycje specjalistyczne skierowane do lekarzy i pracowników naukowych. O ile te pierwsze nie wymagają tak szybkiej aktualizacji (szczególnie podręczniki z dziedzin teoretycznych), to drugie muszą być aktualne i szybko dostarczone. Powstanie Internetu dało możliwość szybkiego odnalezienia publikacji naukowych. Rolą pracowników bibliotek medycznych jest fachowa pomoc w odnalezieniu literatury niezbędnej w praktyce lekarskiej i pracy naukowo-badawczej. Już w 2001 roku biblioteki medyczne jako pierwsze (i jak dotąd jedyne) stworzyły elektroniczny system doc@med, służący właśnie do szybkiego dostarczania dokumentów medycznych w formie kopii artykułów z czasopism znajdujących się w zasobach tych bibliotek. Odpowiedzialna i absorbująca praca lekarzy, a ponadto wpisana w ich zawód potrzeba ustawicznego kształcenia powodują, że sprawną i fachową pomoc bibliotekarza w szybkim dotarciu do aktualnej literatury trudno przecenić.

Wiedza i doświadczenie pracowników bibliotek medycznych, ich relacje z czytelnikami oraz wszelkie umiejętności są kapitałem intelektualnym biblioteki. Jest on więc sumą wiedzy posiadanej przez pracowników wraz z praktycznym przekształceniem tej wiedzy w wartość dla biblioteki. Parafrazując przedstawioną na początku wypowiedź Tadeusza Ślipko, można powiedzieć, że biblioteka to pracujący w niej ludzie. To oni bowiem nawiązują relacje z czytelnikiem przyczyniając się do ocieplenia wizerunku biblioteki jako instytucji. Właściwe wykorzystanie ich umiejętności z pewnością przyczyni się do postrzegania biblioteki jako miejsca przyjaznego a bibliotekarzy jako specjalistów w swojej dziedzinie.